

SZARVASI LAPOK

TÁRSADALMI, ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 5 frt. — kr.
Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

MEGJELENIK

hetenként egyszer, vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kényes utca, 175. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KIADÓHIVATAL:

Szikes Antal könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek, hirdetések és minden a kiadóhivatalt érdeklő közlemények küldendők.

„Nyilttér”-ben egy sor közlési díja 10 kr.

Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

Egyes szám kapható Szikes Antal könyvkereskedésében.

Ismétlő iskoláinkról.

A „Szarvasi Lapok” 47-ik számában „Az iskolakerülők” címmel városi ismétlő iskoláink ügyeit szelvézető vezércikk jelent meg. Örömmel üdvözljük a sajtót, hogy e téren is felemeli szavát, mert nagyon idején van már, hogy ezen ügy szelvéztesse és maga az intézmény megérdemli, hogy az illetékes körök komolyan foglalkozzanak vele, nehogy önző, a társadalom jövőjének érdekeit felfogni és szolgálni nem akaró, a törvény intézkedéseit nem respektáló ellenségeinek öröme, de egyúttal nagyon nagy kárára is a közönyösség leple alatt a nagy áldozatokkal szemben csekély eredménnyel elenyészszék.

Nem irói vagy tanácsadói viselkedés, sem az illetékes körök intézkedéseinek bírálata, kicsinylése vagy ócsárlása, de egyedül ezen intézmény iránti élénk érdeklődésem nyújt bátorságot arra, hogy a Tek Szerkesztő urat megkérjem, miszerint azt, a mit az ügy érdekében elmondani óhajtok, még akkor is ha talán nézeteltérés volna közöttünk, megtűrje s becses lapjában közölje.

Nem ismerem, de nem is képzelhetek magamnak oly intézményt, a mely a népnevelés előmozdítását czélozva végeredményében áldásos ne legyen, ha végrehajtása lehelő legnagyobb szigorral, semmi akadályoktól vissza nem riadó kitarító munkássággal, ügyszeretettel és lelkesedéssel eszközöltetik. Nem lehet, hogy higgadt s minden önérdéktől ment gondolkodás után valaki az ismétlő iskolai intézményt szükségtelennek deklarálja, nem különösen a földművelők által lakta vidéken s nem olyan helyen mint nálunk, ahol az ismétlőiskola missiót teljesít.

Ott a hol a népnyelve nem alkalmas eszköz a műveltség elsajátítására és terjesztésére, a hol annak eszközlése ha nem is egészben, de nagy mérvben rokon ugyan, de sajátágaiban

mégis eltérő s a közéletben egyáltalán nem használt nyelvvél történik, a hol nem egyszer a hársnyörbe öltözött farkas természetű népboldogító a népnyelv használatának és művelődésének ürügye alatt a máskülönben becsületes, derék lakosságot az állami felsőbbség intézkedéseibe vetett bizalmában, hazája iránti hűségében megingatják, a hol a mindennapi iskolában szerzett műveltség a különböző körülmények befolyása miatt nem elegendő és nem bevégzett egész arra, hogy annak tovább fejlesztése s a szerzetek ismételtetése nélkül képesítessék az ember a kor és a társadalom követelményeinek teljes elégtételére s egyúttal önönboldogulhatásra, ott az ismétlő iskolának, mint a mely a műveltség terjesztése mellett a hazaszeretet ápolására és a magyar nyelv terjesztésére van hivatva, szükségét kétségbe vonni kissé vétkes gondolat.

Mert a köznépek, a mely gyermekeit inkább mindjárt kézzel fogható hasznót hajlító testi munkára használja, semhogy a késedelmes, de azért mégsem haszon nélkül járó s nélkülözhetlen szellemi munkára készítetné, azon felszeg gondolkozása, hogy belőle nem lesz pap, sem fiskális, és a parasztnak nem kell műveltség, sem tudomány, mert megél a föld porából is, továbbá azon idegenkedése, a melylyel minden intézmény iránt viselkedik, ha az őt saját munkájánál határoztatja, az ezen idegenkedésből származó s könnyelműségből magába a gyermekekbe is oltott iskolai ellenszenv, még nem elegendő ok arra, hogy az ismétlő iskola szükségtelen és haszontalan intézménynek nyilvánítottassék.

Gyermekeinek jövőjét szíven hordozó szülő, a társadalom érdekeit szolgálni kész emberbarát, a haza boldogulásának, felvirágzásának ügye körül lelkesedéssel fáradozó igaz hazafi előtt ezen intézmény nagy becsű s csak örülni tud annak, hogy a honatyai gondoskodás törvénybe

iktatta s általánosan kötelezővé tette az ismétlő iskolába való járást.

Mert ha semmi más ok nem érvelne is mellette, csupán az, hogy a népiskolákból kikerült gyermek egyrészt akarat s alkalom hiánya, másrészt a munkánál való alkalmazás miatt a tanultakat soha nem ismételve elfelejti és tudatlannak marad, a mi életfentartása mellett más kötelességeinek teljesítésére is bénítólag s károsan hátráltatólag hat, ez az egy ok is elegendő lenne ezen intézmény szükségének feltüntetésére, pedig e mellett még más üdvös eszmék megvalósítását is eszközi.

Es mert talán a törvény intézkedéseinek végrehajtása néhol kissé kellemetlen, de azért elintézhető nehézségekbe ütközik, nem kellene a törvényiszabla kötelességeket mindjárt kivihetetleneknek tekinteni, hanem okkal-móddal a bajon segítve, azokat az ügy érdekében szigoruan végrehajtani.

A mi ismétlő iskoláinknak pangása s neveltségig menő néptelensége is csak onnan ered, hogy a kötelességeiket nem teljesítő szülőkkel szemben a törvényes eljárás lanyha, ugyszólván semmi. Hiába való az iskolaszéknek minden intézkedése, a tanítók minden ügybuzgalma, ha a törvény nem hajtatik végre kellő eréllyel. A város előjárótól függ minden.

A baj nagy és segíteni kell rajta. Az erre vonatkozó törvény pontjai hajtassanak végre a legnagyobb szigorral. A városban levő iskolák a czélnak legmegfelelőbbben osztassanak be. S miután gazdalkodás folytán a város lakossága az egész határban elszéledt s így azok nem kényszeríthetők, hogy gyermekeiket, cselédeiket a városban levő ismétlő iskolákba küldjék, szükségessé vált ismétlő iskolákat a városon kívül is állítani, a mi nem járna nagy nehézséggel, miután majdnem az egész határ iskolákkal van ellátva, a melyek nagyobb részében okleveles tanítók mű-

TÁRCSA.

H I A H A Z A.

III.

(Folyt és vége)

— Vén katona vagyok, és nem az én kényerem okoskodni az ország dolga fölött, mint a prokatorok, meg az ujságírók . . . meg . . . az exceellentias urak a kik kormányozzák a birodalmat. Üssön valamennyibe a ménkő! Örülnek, ha siket volnék svak volnék, s nem hallanám és nem olvasnám azt a sok mindensélt, a mit beszélnek és mit írnak. Nem zavartak volna úgy össze a fejemet, hogy vén létemre ma holnap nem tudom már, hogy mi az igazság, mi a czudarság.

Sziraky Kálmán figyelmesen s részvéttel hallgatta a vén órnagy keserű beszédét. Az ő saját lelkében is oly zürzavar és oly homály uralkodott, melyben semmi világító sugárt nem látott, semmi vezérfonalat, mely kivessze őt a tömkelegről az igazság megismerésére.

— Csak azt látom, csak azt tudom, — folytatá az öreg órnagy — hogy nincs jól úgy, a hogy van. Miért nem küldetek minket a rácok ellen, Jellacsics ellen? Éu megtanultam az engedelmséget, . . . istenem, megtanultam! De mit csináljak, mikor otthon testvéreimet ölik s mint valami bitang jószágon akar megosztozni hazámon a csöcselék ellenség?

Szava elakadt s merően nézett villogó szemével a gyertya lángjába.

— Mikor . . . mikor — szólt szemét újra lesütve — azt üzenik hazáról: jertek, hí a haza, veszedelemben a haza!

Lehajította fejét az asztalra s eltaszította magától

öklével a boros poharat. Keze mintegy görcsösen kapaszkodott az asztal szélébe s körmei mélyen bevágódtak az abroszba. A fiatal ember egész lelkében megrendülve nézett rá, de nem merte háborgatni tájalmában.

Mikor újra fölemelte fejét az órnagy, Sziraky Kálmán könyvet látott csillogni szemében.

— Nem mehetek! — szólt a vén katona a legmélyebb fájdalom fuldoló hangján. Nem mehetek, ha a császár nem parancsolja. Negyven esztendeje, hogy kényeret eszem, közlegénységből emelkedtem órnaggyá. Nem fordíthatom ezt a kaidot, melyet tőle kaptam, ellene Nem mehetek!

Még sokig lehetett hallani nehéz, hörgő sóhajtatást, a mint könyökre tomaszkodva, kidüledt szemekkel, szóltan ott ült Sziraky Kálmán egyetlen szóval sem zavarta; ép olyan némán, ép oly sapadtan ült ott, lelkében egy feltámadó viharos harcuzal, mely minden vért a gyá felé zudította.

— Nem mehetek! — suttogá az órnagy önmagával küzködvé.

A fiatal ember összeharapta ajkait, hogy a vér kicsordult belőle s szintén azt gondolta magában: nem mehet.

Tizenkettőt elvert már az óra, mikor az órnagy némileg lecsöndesedve kezét nyujta a főhadnagynak

— Katona tiszt előtt beszéltem s fölőleges arra kérnem, hogy felejtse el, a mit ma este hallott.

— Óhajtanám elfelejteni, órnagy ur — viszonzá Sziraky, hanem itt és itt, szólt — homlokára és szivére mutatva — sokáig, talán örökre megmarad.

Aztán megint hallgattak s ott maradtak ülve.

— Mit tart ön azon bajtársainkról, a kik quietáltak? — szólt hosszas szünet után újra az órnagy.

— Én nem tettem volna — felelt Sziraky.

— Miért?

— Mert félrehuzódni nem férfias dolog s a ki nem hiszi, hogy itt van oldalunkon az igazság, keressza azt a tulsó oldalon.

— Teringettét! — kiáltott fel az órnagy.

De aztán elharapta a szót s megint komor melázásba esett, lekönnyökölve az asztalra s ujjait végighuzogatva barazdas homlokán, úgy, hogy körmei nyomán itt-ott a vér is kiserkent.

— Még sem tehetek maskép, mormogá. Itt nem maradhatok . . . haza nem mehetek. A császár, a császár . . . negyven esztendeig híven szolgáltam . . . És aztán a mit hazáról írnak, a hol az ország vérben uszik és esdélve hívja segítségül minden fiát! Megbolondulok belé, ha olvasom. Hagyjanak engem . . . vén ember vagyok, a ki senkinek se használók már Nyugdíjazzanak vagy tegyenek at valami német ezredhez, akarhova a pokolba, csak itt ne hagyjanak!

Ujra kezdődött lelkében az a kínos tusakodás, melynek az imént volt tanuja Sziraky; de most erős kézzel visszazoritotta az öreg katona lelke felzajló indulatait.

— Nem való vagyok a revolútióra — szólt komor keserűséggel; — nem! Azt hittem, hogy jobb magyar vagyok mint katona. Nem igaz. Megvénultam a subordinatió jármában s hurcolom tovább, mig ki nem dőlök belőle. Csak innen tegyenek el s ne halljak magyar szót!

Összeszorította két kezével halántékát, aztán kigombolta dolmányát.

— Azt hiszem, megfulladok, szólt lihegva. Talán a sok bortól — tevé utána.

Pedig jól tudta, hogy nem attól. De az ember néha szeretné megcsalni önmagát.

— Az az átkozott irás ugy égeti zsebemet! — szólt újra néhány percnyi szünet után.

S az asztalra dobott egy nyomtatott proklamatiót.

köndnek s így csak azok tiszteletdíjának fedezéséről kellene gondoskodni. És nem hihetjük, hogy az a város, a mely lakosságának érdekében másuton dicséretre méltó nagy áldozatokat kész hozni, a mely nagy többségben levő földmivelő lakossága gyermekeinek oktatására fordított áldozatokkal szemben a csekélyebb számú kereskedő és iparos tanoncok oktatására sokkal többet áldoz, a melynek az által, hogy a határban az ev. egyház iskolákat szervezett és fentart ezrei vannak megtakarítva, mert máskülömben a városnak kellene iskolákat állítani és fentartani, a mely azon törvényszabta köteletségének végrehajtására, hogy felsőbb népiskolákat vagy polgári iskolákat állítson, sem kényszerítették, ilyen körülmények között meg ne hozza ezen áldozatot márcsak azért is, hogy a törvény erre vonatkozó intézkedésének teljesen eleget tegyen. Mert hiába, mindaddig, a míg a törvény a felnőttberek oktatásáról másképp nem intézkedik, bármily áldozatokkal és nehézségekkel is a meglevőnek kell eleget tenni. Az egész országban egy város kivétel nem képezhet.

De ha egyszer aztán áldoz a város, ne legyenek üresek az iskolák, hanem legyen ott mindenki, akinek ott lennie kell. És ha a háziról-házra járó esküdt és irnok által eszközölt ismétlő isk. tankötelesek összeírása hiányosnak, a célznak meg nem felelőnek bizonyult be, miután az összeírás alkalmával a szülők közül sokan nem tartják becsületbe vágó dolognak gyermekeiket eltagadni, kéressék fel az iskolaszékek, bizná meg az ismétlő iskola tantesület tagjait, hogy a rendelkezésekre álló népiskolai anyakönyvek hiteles adatai alapján állítsák össze évenként rendszeres a mindennapi iskolából kilépő s az ismétlő iskola kötelekébe tartozó növendékek listáját lehetőleg több példányban, hogy a hivatalosan használtak mellett egy vagy kétfő mindég megmaradjon nyilvántartás végett jövőre is s kézbesíttessék ezen listák után a város részéről az iskolák rendszeres látogatásának ellenőrzésével megbízott iskolatanácsosnak oly utasítással, hogy még a tanév megkezdése előtt legalább két héttel minden ismétlő iskolaköteles szülője vagy gazdája külön-külön hatóságilag figyelmeztessék és hívassék fel, miszerint azon köteletségének, hogy gyermekét vagy cselédjét az ismétlő iskolába beírni és odajárni a törvényszabta büntetés terhe alatt eleget tenni el ne mulassza. Ezen idő alatt az iskolatanácsos minden tankötelesnek hollétét megtudva, a tanítók által benyújtandó s az iskolába járók névjegyzékét magában foglaló hivatalos kimutatásban nem jelzett iskolakötelesek behajtását könnyen eszközölheti, úgy hogy a tanév megkezdése után egy-két hétre az összes tankötelesek az iskolában lehetnek, persze csak úgy, ha a törvény erre vonatkozó intézkedése szigorúan hajtatik végre.

Gondoskodni kellene arról, hogy a mostani viszonyainknak és érdekeinknek meg nem felelő

olvasókönyv helyett más olvasókönyvek szereztessek be külön a fiu- és külön a leányiskolák számára. Ezen olvasókönyvek tartalmát ne csupán a tárgyak rideg, száraz s ezért unalmas és egyhangu leírása képezze, a melyektől a hat éven át lezckével zaklatott gyermek előre ir ózik, hanem a melyek az életbe kilépendő növendék előre sejtethető életkörülményeinek, polgári, társadalmi állásának megfelelő, vonzóan, jeles írók által vallás-erkölcsi és hazafias szellemben írott tartalommal bírának, hogy a gyermek azokat megkedvelve, szívesen olvassza, örömmel tanuljon belőlük és az iskolából való kilépése után is kedvenceinek, tanácsadóinak, utmutatóinak ismerje és vallja.

A tanítók utasítatnának, hogy a tanításnál a mennyiben az ismétlő iskolás növendékeknek idejét nagyrészen a háznál és a házon kívül teljesítendő munka veszi igénybe, otthoni dolgokat s különösen a hosszabb időt igénylő emlékek kerültessek s a tanítás és tanulás csak az iskolában való értelmes, folyékony olvasásra, az olvasottak szó és írásbeli reprodukálására, a közéletben egyáltalán nem nélkülözhető számtani műveletek, levelek, ügyiratok gyakorlására és önálló előállítására szorítkozzék. És ha netán a növendék otthon szabad idővel is rendelkezik, a népiskolai könyvtár könyveinek figyelmes és szorgalmas olvasgatására hivatnák fel.

Az iskolaszékek által kiküldendő iskolafelügyelők ne csak névleg legyenek azokká, de becsületbeli és polgári kötelesegeiknek ismernék a rájuk bízott végrehajtását. S az iskolafelügyelés ne történjék csupán oly célból, hogy a fent jelzett cikk írójának bizonyosan nem rossz akaratú, de téves információ folytán közrebocsátott s egy némelyik ismétlő iskolai tanító reputációját sérteni látszó állításának valóságáról meggyőződjenek, hanem hogy az iskolaszékek számára kiadott miniszteri utasítás nyolczadik paragrafusának eleget tegyenek. Mert nem hihetjük, hogy a tanítók, a kik nem kényszeríthetők ezen iskolákban való tanításra, a mennyiben nálunk az ismétlő iskolai tanítás önkéntes vállalkozás, ne lelkesednének kellőleg az ügy mellett, már csak azért is, hogy a törvény intézkedéseit tiszteletben tartva, hazájuk iránti kötelesegiüknek e téren is eleget tegyenek.

Ezekben kívántam az ügy érdekében hozzá szólni. Vajha a szülői kötelesegiüknek lelkiismeretes és pontos teljesítése, a törvény ez irányban való intézkedéseinek szigorú végrehajtása által ezen intézmény nálunk is kívánatos sikerrel hozzá járulna mindnyájunk által szeretett kedves hazánk felvirágzásához és boldogulásához.

M - r J - s.

Alispáni jelentés október hóról.

(Folyt és vége.)

III. Utak-Hidak-Védőtöltések.

A közlekedési utak az utkarparók állandó munkálkodása és kedvező száraz idő járás mellett teljesen jó s járható állapotban voltak.

A hidak kielégítő jó karban vannak.

A védőtöltések azon szakaszai, a melyek a f. évi árvizek által megrongáltattak serényen javítottattak.

A békési, b. csabai és szarvasi körgátak munkálatai az általam kiadott ideiglenes építkezési engedély alapján folyamatban vannak.

Gyula város megrongált körgátja szintén teljesen jó karba hozott.

Szarvas alatt az Ős Körös medre a 18-ik számú átmetszés felső és alsó torkolatánál már elzárhatott, és a végleges védgát kiépítése foganalban vételet.

A Köröstől s ekként a megszokott ivó víztől is megfosztott Szarvas és Szt. András községek, azon czéltól hogy állandóan élővízzel legyenek ellátva, s hogy a régi medrekben össze gyülemelő vizek poshadása által közegészségügyi állapotuk veszélyeztetve ne legyenek az elzárás felső és alsó torkolatán a m. kir. kormánytól szilipek létesítése iránt kérelmeztek, a mely kérelmük kedvező elintézése kiállításba is helyezettett.

IV. Vegyesek.

A vármegyei pénztárnak véletlen vizsgálata általam a mult hóban is foganatosítottván a pénzkészlet rendezés rendben és a pénzkészlet meglevőnek találtatott.

A mult havi pénztár vizsgálat során azon tapasztalatra jöttem, hogy a vármegyei árvek központilag kezelt tömegeinek 10. számtólja az árvaügyi szabályrendelet 13 §. a ellenére nem helyezték takarékpénztárba, s így megtörténhetik, hogy a nagykorúságot elért árvek kielégítést nem nyerhetnek.

Kérem ezeknél fogva a tők. bizottságot, hogy a vármegyei Árveszéket ezen rendelkezés szigorú betartására utasítani méltóztassék.

A phylloxera Szarvas, Szeghalmi, Vésztő és Füzesgyarmat községek szőlő területein észlelhető, a beállott őszi és téli hónapok alatt azonban annak terjedéséről biztos tudomás s így pontos adatok nem szerezhetők.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminister ur az árveknek közforgalomba mértéken alúl azaz hiányosan ki mérése által elkövetett visszaélések megtorlása tárgyában kibocsátott azon rendelete folytán, a mely szerint azon elarusítók kik a törvényes kellékeknek megfelelő mérő készüléket használnak ugyan, de az árut, mely a közforgalomban rendszerint mérték és ár szerint meghatározva adandó el, mértéken alúl azaz hiányosan mérik ki a mennyiben cselekményük az 1878 év V. t. c. 37 §. §-a értelmében esalást, vagy az 1879 évi XL t. c. 18 §. §-ában körülírt kihágást nem képez 10) forintig terjedhető pénzbüntetéssel vissza esés esetén pedig 15 napig terjedhető elzárással és 10) forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők, a járási főszolgabírák, és Gyula város polgármestere után elrendeltem, hogy a ministeri rendeletnek minden pontját a legpontosabban végrehajtani, s annak foganatosítását személyesen és megbízható közgei által folyton ellenőrizni, illetve ellenőriz-

— Itt van, olvassa el ön.

Hanem aztán hirtelen rátette kezét.

— Nem, ne olvassa még! Olvassa éjjel, otthon Nem akarom hallani, mit mond rá, Nem. Én már hártároztam, Holnap hajnalban Lembergbe megyek s nyugdíjaztatásomat vagy más ezredhez áttételemet kérem Isten önnel! Olvassa el, a mi azon a darab papíron áll s aztán cselekedjék belátása szerint.

Főállt s mogorván ment az ajtó felé. Még egyszer visszafordult, mintha valamit akarna még mondani. A küszöbön állt három vagy négy perc hosszáig, kardkötőjét rángatva, sapkáját harapdálva, aztán végre is csak annyit mondott:

— Jó éjt.

S azzal elment

IV.

Sziráky Kálmánt ébren találta a reggel szobájában ülve az asztalnál s előtte kiterítve a proklamtio, melynek lángszavai világot gyújtottak lelkében. A haza mindnyájoknak édes anyja hívja fiait s a gyermeknek nincs joga itelni szülője fölött, csak kötelessége segíteni az inség, veszély idején.

A nap már besütött ablakán, mikor Sziráky Kálmán fölkelt az asztaltól, proklamtiót összehajtogatta s betette zsebébe, aztán az öreg örnagy lakására sietett.

Nem találta már ott. Legénye egész csodálkozva beszélt, hogy az örnagy ur a mint éjjel után lazajlott, azonnal lovat nyergeltetett magának s meg hagyta, ha kérdezik, mondja, hogy Lembergbe ment, nem tudja mikor jön meg.

A kapuban egy hadnagyot s egy örmestert talált Sziráky épen azon századból melyhez ő maga is tartozott. Sápadt volt mindkettő s lehetetlen volt le nem olvasni arcaikról az aggodalmat. Sziráky hozzájuk lépett s halkan mondta.

Az örnagy nem áruló; de hagyjátok őt ki a számitásból.

— Elmondott nekem mindent? — szólt a hadnagy De hirtelen félbeszakította szavait, a mint észrevette hogy az örmester komoran roszalólag ránczolja össze szemöldöttét.

A legénység egy kis nyári mulatságot szeretne tartani, — szólt most a hadnagy meglehetősen zavart képpel, melyről világosan le lehetett olvasni, hogy nem mond igazat. — Az örnagy ez ügyben rendel magához ma reggelre. Nem fogod rossz néven venni, ugy-e hogy századból az elmulasztott erről jelentést tenni nálad?

— Miért venném rossz néven? — vizoná Sziráky keserű mosolylyal. — Tóth Miklós örmesternek nincs bizalma benim s arról sem én, sem ő nem tehetünk.

Az örmester nem felelt rá semmit, hallgatag és gyanakodó maradt tovább is.

— Minek annyit tisztet beavatni titkunkba? szólt mikor a hadnaggyal egyedül maradt — Mar most is többen tudják a dolgot, minn kellene.

A hadnagy mentettegette magát, hogy hiszen ő jó szándékból közölte a proklamtiót az örnaggyal, mert hát az mindig olyan derék magyar embernek látszott s ha az örnagy aztán beszélt a dologról Szirákyknak is arról ő nem tehet, egyébként azt hiszi, hogy Sziráky Kálmán is jó magyar ember s velök megy ő is a hazamegszabadására.

— Jó magyar ember valamennyi, míg az aranybojt nem lögg a kardján, — vizoná keserűen az örmester ki itt, ugy látszik, a vezér-azerepet játszta a készülő vállalatban.

A hadnagy szemrehányólag tekintett rá s az örmester oda módosította szavait, hogy hiszen vannak kivételek, hanem bizony kevés,

— De Sziráky Kálmán nem tartoztatik e kiételek

közé. Micsoda gondolat annak a tetőtől-talpig schwarczgelb tábornoknak a vejét beavatni titkunkba? — Majd ez a fiatal szerencse kegyencze olyan könnyen földozza fényes kilátásait? Aztán nem tudja ön, hogy milyen hála kapcsolja őt oda, a hol a Gordon tábornok áll? A tábornok nem bánhatnék ugy saját fiával, mint vele bánik. Odaadta neki a semmivel sem bíró szegény legénynek leányát, még a cautiót is a tábornok tette le.

Igaz, igaz. — vizoná a hadnagy.

S ő is tökéletesen belátta, hogy Sziráky nem lehet beavatni a titokba.

— Nem mondom, hogy rossz ember. — szólt az örmester; azt se mondom, hogy elárulna bennünket, de minek beavatni a dologba, mikor ugysem jöhet velünk? A boldogulásig szerelmes a fiatal feleségébe, az meg viszont ő belé, micsoda gondolat azt képselni, hogy majd elhagyja nejét, még pedig örökre? Nekünk hadnagy ur, nincs se kicsi, s nagy, könyebben mehetünk.

— Menjunk hát már mielőbb, a sürgeté a fiatal hadnagy.

— Most már magam is azt mondom, hogy menjünk — vizoná az örmester. A dologról most már nagyon sokan tudnak, a legénység is beszél holmi egyetmást a korszakban: félé, hogy Lembergben szelét kapjak. Nem lehet most már megvárni a jövő hónap elejét mikor összejön gyakorlatra az egész ezred, hanem menjünk, a mennyin vagyunk s a hogy vagyunk itt. Holnapután hajnalban lóra ülünk, Akkorra készen legyen ön is, Mondja meg Borsos kapitánynak is és a másik két tiszt urnak, akik tudnak a dologról, hogy itt az idő cselekedni.

A mint Tóth Mikos örmester elrendelte, ugy történt. A Stryben állomásozó két század csaknem teljes számmal összegyűlt kajnali 3 óra tájban a város

tetni szigorú kötelességüknek ösmerjék, magam részéről is kötelességemnek tartandó a hivatott rendelet mikénti foganatosításáról személyesen meggyőződést szerezni azt ellenőrizni, s tapasztalt lanyha ellenőrzés esetén az ellenőrzésre hivatott közegeket a legszigorubb büntetéssel sújtani.

Ez alkalommal felhívtam a jelzett hatóságok figyelmét, a hus kimérés tárgyában 54/883. bgy. számú szabályrendelet 8. §-ában előirt rendelkezések pontos foganatosítására is különösen, hogy az ugynevezet rostélyos hus kimérésénél tapasztalt visszaélések megszüntetésének, illetve, hogy azok törvényes mértékben kiszolgáltatassanak hogy a mérszárszék airta kifüggesztendő fekete táblán a hus ára naponként olvashatólag kiirassék, a kereskedésekben még mindig használta melylyel a közönség hátrányára sok visszaelés elkövetetik, valamint a tűzifának régi öl szerinél eladása szigoruan beszűnttetessék tapasztalt visszaelés esetén pedig az illetőket a közölt ministeri rendelet értelmében a legszigorubb büntetéssel sújtják.

Végül tisztelettel jelentem, hogy a kémények seprése az arra hivatott közegek által kellően ellenőrzitek. Gyulan, 1888 nov. 11-én.

JANCSOVICS PÁL
alispán.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS a „SZARVASI LAPOK”

V-ik évfolyamának IV. negyedére.

Előfizetési ár:

Egész évre 5 frt — kr
Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr.

Gyűjtőknek 5 előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „Szarvasi Lapok” kiadóhivatala.

Ujdonságok.

— **Első Kaszinói estély.** Ma lesz az első Kaszinói estély. A dalárda nyitja meg 8 órakor. Főcsejja a társas összejevetel és a jó mulatás lévén, félkérletünk annak ujbóli kijelentésére, hogy báli toillettek főlösegesek Minden Kaszinói tag vendéget hívhat meg. Belépti díj személyenként 50 kr.

— **Országos iparösszövetség.** Bakay Nandor értesíti az országos iparösszövetség tagjait, hogy a szövetségi közgyűlés ez évi december 2-án d. e. 9 órakor lesz a budapesti cipészpartestület házában (Wesselényi-

alatt. Csak a tisztek hiányoztak, Borsos kapitány még egyszer újra megfontoládonak tartotta a dolgot s gondolkozott még akkor is fölötte, mikor már a huszárok elhagyták a várost; déljában végre abban nyugodott meg, hogy már segíteni ugy sem lehet a dolgon, utánok menni nem lehet, tehát szép csendesen a vendégfogadóba balagott ebédelni,

A másik két tiszt be sem várta a mai hajnal Stryben. Mind a kettőnek eszébe jutott tegnap délután hogy „halaszthatatlan dolga” van Lembergben. Csak az az egy fiatal hadnagy jelent meg a kitűzött helyen. Vén huszárok körülfogták s megölelték, még a lovát is megsimogatták.

— Az isten áldja meg érte, hadnagy uram, hogy velünk jön! Hi a haza hadnagy uram; előre!

Valami egy órányira lovagoltak gyorsan ügetve. Akkor megállította őket Tóth Miklós őrmester s elmondta nekik, hogy a haza veszedelemben van és ők mint becsületes fiai a hazának, most segítségére mennek. A ki nem akar jönni hát az maradjon itt; hnmem a ki tovább jön, az legyen készen mindenre mert életüket vetik kockára a hazéért s ha utól érik őket, mielőtt a magyar határhoz eljutnának, mint szökevényeket s lázadókat irgalom nélkül föbe löveti valamelyik német generalis.

Mind azt mondták rá, hogy ha egy lábíg el kellene is veszni mindnyajunknak, még sem maradnának itt s készek meghalni a hazáért.

A mint tovább akarták most folytatni utjukat, egyszer csak látja az őrmester, hogy valami tiszt vágat utánuk lóhalálba.

A kis hadnagy is oda nézett.

utca 9. sz.) A végrehajtó bizottság ülése ugyanott december 1-én este 6 órakor lesz. Miuthogy pedig a közös hadügyminiszternek Bakayhoz intézett két rendbeli leirata szerint a jövő 1889. évben két millió forintnyi értékű bórnemű szállítványokra vonatkozó szerződés jár le; s mivel ezek megújítására nézve az új versenytárgyalásra vonatkozó kiírások még ez évben okvetlen meg fognak jelenni; továbbá mivel a honvédelmi miniszter ismételve és csak legközelebb is jó sikerrel fardozott a magyar kézműiparosságnak, illetve a szövetségnek e vállalatokban való részvételére tárgyában, az országos iparösszövetséghez csatlakozott és csatlakozandó magyarországi ipartestületeket, társulatokat, egyesületeket és kamarákat a fent jelzett szövetségi közgyűlésen, a szövetségi alapszabályok értelmében való képviseltetésük mellettli buzgó részvételre felhívja megjegyezvén, hogy e közgyűlésben csak is azon szövetségi tagok vehetnek részt, a kik a tagsági évi járuléknak esedékes részét e hó 29-éig a „szegedi iparostestület pénztári hivatalához az országos iparösszövetség” számára befizették.

— **Beküldött Nyilvános köszönet.** A bánfalvi ev. egyház új templomára a b-esabai nagy és szőlőbéli egyházban történt kegyadomány gyűlésnek eredménye pénzben: 98 frt 93, gabonában, mely eladott: 167 frt 44 kr. és így összesen: 266 frt 37 kr. ebből a gyűjtők részletét 55 frt 25 krt leszámítva, maradt tisztán a szent ezérra: 211 frt 12 kr. — A gyűjtést előmozdító mindkét egyháznak ugy a nagylelkű egyes adakozóknak szíves háláját és köszönetét nyilvánítja a segélyzett egyház, és kéri a jóságos mindenható Istent, áldja meg gazdagon mindnyáját, kik e szent ezérra bár mily csekély segélyt nyujtani kegyeskedtek.

— **Meghívó.** A békési ev. ref. gymnasim tanárkara által 1888. decz. hó 8-án a városi bérház Disztermében rendezendő táncvizsgálommal egybekötött fellavosó estélyre, melyen Pöcz János tanár Madách: „Ember tragédiája” című művéről tart előadást. A rendező bizottság: Kabós Bálint, Pöcz János, Veres Vince tanúk. Belépti díj: személyenként 1 frt. Karzati ülőhely: I. sor 1 frt II. és III. sor 60 kr. Karzati jegyek előre váltatók Lavatka J. ur kereskedésében. A tiszta jövedelem a „Tiszántúli ev. ref. tanári egyesület”, nyugdíj intézeti alapján javára fordítatik. Felüfizetés a jötevény ezérra köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdet: este 8 órakor

— **Békes-Szentandrás**on özv. Hackenberger Jánosné született Tóth Erzsébet nov. 23-án esti 10 órakor hosszas szenvedés után — három árvaat hagyva maga után — megszünt elni: Hült teteme folyó hó 25-én, ma délután tétellett a római katolikus temetőbe örök nyugalomra.

— **A kereskedelmi tanonciskola végles szervezése.** Az ipar és kereskedelmi bizottság tegnapi ülésében fontos határozatot hozott. A helybeli kereskedők ugyanis abbéli óhajuknak adtak kifejezést, hogy tanoncaikat szeretnék egészen elkülönített orakban taníttatni, hogy így a kereskedelmi szakképzetésre nagyobb gond lehesen fordítva s felajánlották, hogy a mennyiben az áldozattal jarna áldozatot hozni hajlandók. Eanek folytán a bizottság elhatározta, hogy a kereskedelmi tanulók részé-

— Sziráky főhadnagy — kiáltott föl egész örömmel.

— A tábornok veje — mormogá komorau az őrmester; — mit keres itt?

— Hát mit keresne? — szólt a kis hadnagy; velünk akar jönni.

Az őrmester figyelembe se vette a kis hadnagy szavait, csak mereven maga elé nézve komor. lesütött szemével, mormogá:

— Nem akarom, hogy a legénységgel beszéljen. Lehetnek gyengelelkűek köztük . . . Hadnagy ur vezesse előre a divíziót. Hagyjon engem, kérem, hadd beszéljek magam . . . csak legyemagam vele.

Megállította lovát s hátramaradt kisse. Bevárta Sziráky főhadnagyot.

— Főhadnagy ur — szólta meg komoran — vakmerő dolog, ha forgásában akarja megállítani valaki a malomkereket. Főhadnagy ur tulságosan bizott népszerűségében, ha azt hitte, hogy önnek szava hüvelybe dug kétszáz kardot s visszafordít kétszáz embert, a kik megcsküdték, hogy meghalnak vagy látni fogják hazájukat. Miért jött ön utánunk?

Csak most nézett az őrmester a főhadnagy szeméi közé s megdöbbenve látta arczán a halottsápadtságot, látta e sápadt, halottszinü arc közepén a két kidüledt, nagy fekete szemet, melyek rettenetesen villogtak, míg a halvány, kékes ajk reszketett s ugy látszott, nehezen talál szavakat.

Az őrmester jól látta, hogy ez a sápadtság, ez a reszketés nem a félelem reszketése. Jól látta, hogy az az ember, ki szemben áll vele, a végsőre el van szánva. Azon pillanatban az őrmester lelkét is szilaj, vad el-

re teljesen külön osztály alakitassék s ily értelemben a tanítás e hét folytán már meg is fog indulni.

— **A Pesti Hirlap** f. évi december 1-évet **Ki a gyilkos?** című érdekesítő francia bűnügyi regény közlését kezdi meg, mely az év végéig fog tartani. E mellett karácsonytáján Mikszáth Kálmán kitünő tollából „A szenátor bogarai” cím alatt hosszabb elbeszélést fog hozni. A minék bejelentése után szinte fölösleges a közönség figyelmét felhívni e rendkívül gazdag és változatos tartalmu, kedvelt napi közlönyünk december havi és további, immár 11-ik évfolyamára. S mint a szerkesztőség velünk közli, ujevőtől kezdve, a hetenkinti zenemellékleten kívül, még egy — a közönség minden rétegét érdeklő közhasznu — melléklettel fog a „Pesti Hirlap” gazdagodni, ugy, hogy valóban unikum lesz a napilapok között. Ebből bővebbet csak ujev-felé közölhetünk. Addig is ajánljuk a „Pesti Hirlapot” (melynek előfizetési ára, egy hóra 1 frt 20 kr., negyedévre 3 frt 50 kr.) t. olvasóink partolásába. Mu atvanszámot a kiadóhivatal (Budapest nádor utca 7. sz.) egy hetig ingyen küld mindenkinek.

Sz.ves felvilágosítás a nov. 18 iki szám névtelen vezércikk-írójának.

„Iskola kerülő k” cím alatt jelent meg a „Szarvasi Lapok” nov. 18-iki számában egy cikk, melyben annak névtelen írója városi ismétli iskoláink szomorú képét tünteti fel. Felsorolja az iskolák és tanítók neveit s a f. hó 15-ig beiratkozott tanulók számát. Összehasonlíja ez iskolákat ipariskoláinkkal s keresi az okokat, melyek e furcsa állapotokat szültek.

Első helyen okot hozza a törvényt, melyet szerinte végrehajtani nem lehet¹⁾ s ajánl egy törvény uovellát, melynek létrejöhetését maga sem hiszi.

Másodszorban okolja a szülöket, kik nem küldik gyermekeiket iskolába, „mert nem látják hasznát,” „mert kezzelfogható eredményről nem győződnek meg.”

Azután okolja a tanítókat, kik nem lelkesednek az ismétli iskolák ügye mellett oly mértékben: „mint az az ügy szentsége követelne” — s oda lyukad ki okoskodásában hogy míg az egyik iskolába a tanítói lelkesedés bevon 25—30 növendéket, addig más tanító épen nem tud lelkesedni,²⁾ mert csak 2 növendék iratkozott iskolájába; s így a tanítók iránti jóakarattól nagy bölesen kísüti azt a következtelést, hogy nemcsak az iskolába nem járo tankötelesek, hanem még fokozottabb mértékben magok a tanítók is iskolakerülő k.³⁾ Pedig iskolakerülő nemcsak azon gyermek, kinek kötelessége volna iskolába járnai s nem jár, de iskolakerülő mindenki a kinek kötelessége lenne a tanügyet töle telhetőleg előmozdítani s azt tenni elmulasztja.⁴⁾

1. Azt nem monlja, hanem azt állítja, hogy a törvényt végre hajtani a mi alföldi viszonyaink mellett majdnem lehetetlen. A kettő közt van egy csekély különbség.

2. Ez sem áll! A cikk író azt állítja, hogy; nem lelkesedik oly mértékben. Nem a lelkesedés maga van tagadásba véve, de annak magasabb mértéke

3. A cikk író tiltakozik azon feltevés ellen, mintha értekezésben a tanítókat iskolakerülő knek nevezte vagy akarta volna nevezni. Ezt a következtelést csak az tudja kistánni, ki abban a cikkben minden áron mely sértést keres. iskolakerülő azok a gyermekek fiúk, leányok egyaránt, kik iskolaköteles koruk daczára oda nem iratkoznak be, oda nem járnak, hanem a helyett rendes látogatói a fonákáknak s más efféle összejeveteleknek.

4) Indokolatlan erős vád, mely nem tudjuk kit akar sújtani? A ministert? a tanfelügyelőt? a szolgáló birót? iskolaszéket? tanítót?

száutság szállta meg, lassan lenyult a nyeregkapába s meg markolta a pisztóly agyát.

Sziráky Kálmán észrevette ezt a mozdulatot s ki-mondhatatlan keserű, mosoly futott át ajkán, mialatt a benső izgatottságtól rekedt hangon szólt:

— Fölösleges volna önnek tenni azt, a mit remélem valami horvát vagy osztrák golyó elvégez majd Magyarországon. Tóth Miklós őrmester nyujtsa ön, ide kezét Én nem azért jöttem, hogy hüvelybe dugassak kétszáz kardot, hanem hogy elhozzam mellé a kétszázegyediket.

Az őrmester bámulástól csaknem kövé meredve mozdulatlan nézett Sziráky Kálmánra:

— Hát az ön neje, főhadnagy ur — hebegé végre — az ön neje?

— Imátkoztam érette az egész éjjel, szólt komoran s reszketve hajolván le lova nyakára Sziráky; — a többi az isten gondja.

Hangja elfult s a fájdalom és szerelem heves elragatásával csökölt meg ujján Alexandrine gyűrűjét.

— Soha nem fogom látni többé, soha és megvetéssel fog gondolni rám! Nekik a becsület: engedelmeskedni s meghalni a zászló alatt, mely alá a sors helyezte. Nincs hazájok s nem tudják, mi az. Csak mi halljuk, csak mi értjük hívó, esdeklő szavát. Fuvassa meg ön a trombitát és isten nevében előre!

Mindketten megsarkanytyuzták lovaikat s öt perc múlva már a csata élén lovagoltak. Lelkesült riadó üdvözléssel fogadták a huszárok a főhadnagyot, minden szem villogott, a kardok csilámlottak a levegőben, a trombiták harsogtak s a galicziai erdők bércei vizhangozták a kiáltást:

— Előre! Hi a haza!

VÉRTESI ARNOLD.

Végül, a mit előre kellett volna tennie, felhozza a lanyha eljárását.

Tehát az egész cikk éle, vastagabb vége a tanítókat éri s odaközbizja őket bűnbakul a nagy közönség elé.)

Hát kérem, legyünk őszinték. Valljuk be, hogy nálunk az ismétlő iskolai tanügy mindaddig mostoha gyermek volt azok kezében, kiknek atyáskodó gondjaira bízott.

Ki vádolható tehát tulajdonképen az ismétlő iskolák jelenlegi szomorú állapota miatt? A szülők talán? Nem, ne bántuk ezeket. A szülők jök s a magok be látása szerint csak jót akarnak gyermekeiknek. Annak pedig nem ok az okai, hogy nem fogják fel egész terjedelmében a közköztudományi törvény böfés intenióját; annak sem ok az okai, hogy a törvényszabta felvilágosításban, megintésben, sőt kényszerítésben nem részesülnek az arra hivatott közegek részéről. S a mint ezt kimondtuk, ezzel jeleztük az összes hátráltató okokat az ismétlőiskoláztatásnál. Míg az iskolaszék, annak elnöke s minden egyes tagja, valamint a községi előjáróság nem egy szívvel-lelékkel, nem együtt működőleg, jókarral és kötelességérzettel fogják fel az ismétlő iskolák ügyét; addig, kivált a künnlakó fiúkat, semmiféle mézes szavakkal iskolába csábitani nem lehet. Maholnap itt van december s a még be nem íratkozott tankötelesek megintés sinecenek, nemhogy büntetve volnának; pedig, ha csak megintetnek is, 30-40 50 fu is beiratkoznak egy-egy iskolába, mint ezt az előző évek anyakönyvei bizonyítják.

Vagy tán az ismétlővel párhuzamosított ipariskolába a „tanár urak” szertelen lelkesedése vonta be a 230 növendéket? No no! Hiszen hátuk megett van az erőlyes iparhatóság, élén a komoly ügyekben trefalmi nem tudó szolgabíró urral, ki a törvényt kijátszani vagy tán kinevelni akarókkal kürtán elbárik s a legszigorubban büntet minden egyes mulasztást.)

És ki nyújt az ismétlő iskolák tanítóinak erkölcsi segélyt? Gondoskodik-e valaki arról, hogy a tanulók idejekorán beiratkozzanak? Hiszen a megintés majd talán újév táján szét lesz küldve most is, mint az előző években; s a netán beiratkozott tanulók egy két mulasztása majd csak jövő év június-júliusában lesz bíróságolva, de ez is csak akkor, ha a tanító elég férfias a nyakára küldött mulasztó gyermek szülőinek azt mondani, hogy biz ő egyszeri beadványát nem fogja meghazudolni.

Gondolják, hogy majd több okot is birunk még felhozni arra nézre, miért van oly kevés növendék iskoláinkban; s most vesszük észre, hogy magunk részé, több, számbavehető okot alig birnánk elősorolni. Úgy szeretettel kérünk a tanügyek vezetésével megbízottak részéről, akkor mi alólirottak, kiknek egyike 20, másika 17 év óta működik a tanügy terén, úgy a szülők, mint a hivatott felsőbbbég megelegedésére, igérjük, hogy minden erőnkkel, mint eddig is, azon leszünk, hogy a reánk bízott ismétlőkök értelemben gyarapodjanak, szívben s erkölcsben nemesüljenek. Míg azonban az ismétlőkök behajtása körül évről évre nagyobbodó lanyha eljárás* fogunk tapasztalni, addig bizony igaz marad t. cikkirő ur azon emberszerető állítása, hogy a szülők nem látva elegendő eredményt az ismétlő iskolákban, ez okból nem küldik oda gyermeküket. Nem látják az igaz az eredményt, mert vizsgára nem is jönnek, már pedig azt otthon ülve meglátni nem is lehet, csak talán majd telefon útján a messze jövőben lesz valamikor lehetséges meghallani.

Azután vizsgát is bajos néha tartani; mikor a megbízott vizsgáló meg nem jelenik a vizsgán, lumigál-

5) Kár annyira érzékenykedni. Legyenek meggyőződve hogy a cikkirő a tanítói karnak buzgó pártfogója, lelkes barátja. Különben, a teljesen jó szándékú vezércikket nem minden ki úgy fogta fel, mint ezen „szives felvilágosítás” beklüdi, tanuskodik a mai vezércikk mely tárgyilagosan szól az ügyhöz, pedig annak szerzője csak úgy érdeklődött fel, mint ő.

6) Nem tudjuk, hogy a gony, melylyel az ipar iskolai „tanár urak” itt illetve vannak, hogyan tartozik ide. Tüdtünkkel az ipariskolai tantestület tagjainak többsége. A tanfőri úr csak egy tanítóként mint a felvilágosítás beklüdi. Aztán a szarvasi iparosokra mondott bök hogy ők csak a „kurta elbárik”, a legszigorubb büntetés* súlya alatt adják be tanoncaikat az iskolába, merőben légből kapott vád, mert jó lesz nekik tudniok, hogy nálunk a mai napig az iparosok közül e czimen egyetlen, egy iparos sem volt megbüntetve.

ja, semmibe sem veszi azt s így a szülőkbén megerősíti azon tev-hitet, hogy az ismétlő iskolai intézményt csakis a magas kormány szeszélye és szarnokoskodása állította fel.

Legyen kerem a törvény-törvény! Ha eleget lehet tenni a törvénynek a ipar-iskoláknál, tessék megtinni ugyanezt az ismétlő iskoláknál iskoláknál is.

Legkönyebb vállalni, hanem másra tolni a hibát. Ezt naponta. tayszaltjuk mi tanítók iskoláinkba az éretlen gyermekeknek; mert azok is, valami hibát elkövetve, röktön készek ilyes mentéség re. De mar férfiakul gyermekes eljárás ne kövessünk, ne kövesen a t. cikkirő ur sem! Ne akarja olyakat pellengére állítani, kiknek eddigi működésök az 6 böfés állítását megezőfolja s ne akarja a t. közönséget irányunkban — irantunk való jó akaratból — félre vezetni; ha pedig még máskor is óhajt a tanügygyel foglalkozni, akkor arra nézve — ha ugyan bá rátságo* felajánlásunkat elfogadja — a legnagyobb jóakaratú és legőszintébb szívességgel fogunk neki szerény t-hetségünk szerint szolgálni. Együttel kijelentjük, hogy az ismétlő iskolák tanítóibán bizonyára van annyi lelkesedés a tanügy iránt s van bennök annyi — vagy tán több — férfiaság, mint a névtelen cikkirőbén; mert midőn ez alaptalan s méltánytalan vádaskodást férfiasan visszautasítják, nem burkolóznak a névtelenség ködébe.

Vége kérjük, sziveskedjek beszűntel jövőben attól meg kímélni, hogy holmi ilyes rozsz akaratók tamadások ellen védekezni ne kénytelenitessünk?)

LAUKÓ MÁTYÁS.
PASZTORI GÁBOR
ism. isk. tanító,

Irodalom és művészet.

Jókai Mór-nak „A lélekidomár” című regényéből, mely Révai testvérek kiadásában, mint a nagyvívű iró újabb regényeinek gyűjteményében ez idő szerint megjelenik, a kiadóhivatal legutóbb az 5. 7. füzeteket küldötte nekünk. Lándori, a „lélekidomár”, kit a független magyar miniszterium legfavallérbabb tagja fogadásban nyert meg az országnak mint a kinek személyével a fogadást nyerő és az ország is nyert folytatja munkáját. Áthatva a tudattól, hogy a kultúrának meguyított ország lakóinak önmaguktól kell arra rájőnnök, hogy az ősi intézmények tarthatatlanok, ép azok segélyével folytatja áldásos működését, kik kevéssel exalótt minden újításnak legelkeseredettebb ellenségei voltak. Csak aki úgy ismeri hazánk történetét, mint Jókai, — a kinek ép úgy kijutott a nemzet gyászából, mint a hogy a szívvel, lélekkel osztozott annak örömeiben is, — csak a ki oly otthonos a budai várpalota termelében, mint a mily közelből ismeri a nép haját, banatát, — csak az ilyen iró tárhatja fel szemünk előtt az ellentétük folytan is káprázató, de minden esetre elbűvölő képákat, melyek e legújabb regényben mint a hőz, a „lélekidomár” staffage-aként jelenneknek.

A kiadásnak egyik legfőbb előnye, hogy füzetekben jelenvőn meg, azt a legszegényebb ember is megszerezheti 20 krjával. — az olvasásra nézve annyiban hátrányos, hogy a folytatást alig bírja várni. De ennek is meg van a maga haszna. Elolvassuk először füzetekben, aztán, ha egészen meg lesz, — újra eleitől végig és

7) Ugyan kérjük, mifele hibáról tetszik itt megemlékezni? S a következőkben mi alapon tetszik oly ilyesztő módon fenyegetőzni? Vagy talán a felvilágosítók egyike (L. M.) a t akarta vele elérni hogy megemlékezzünk csakugyan egy hibáról, egy mulasztásról, melyet akkor követett el, midőn a hivatalból kihirdetett ismétlő iskolai tanítást nem kezdte meg pontosan, hanem — saját bevallása szerint — a már beiratkozott növendéket is ismételve haza bocsátotta. Erről tetszett mondani: „legkönynyebb el nem vállalni, hanem másra tolni a hibát”. Ez már aztán őszinte eljárás, mert a cikkirőnek is van annyi önérzete, hogy egy egészben félre értett vezér cikk írása miatt, melynek nemis intenióját csak az nem látja, ki vélt sértettségében a szenvedély által van elvakítva, — nem engedje magát pellengére állítani s a menyiben a felvilágosítás irói bármily leplezett vagy nem leplezett váddal illeték, azt férfiasan visszautasítja s azellen tiltakozik névtelenül ép úgy, mint nyilt sisakkal. Szerkesztő

igy kétszer volt részünk a gyönyörhöz, a mit csak egy Jókai regény olvasása nyújthat. — Előfizetni szándékozók forduljanak egyenesen Révai testvérekhez (Budapest, IV. Váci-utca 1).

CSARNOK.

Magyarország a Balkán piacain.

(Folytatás.)

De a szomszéd keleti tartományokban a földművelés ma még nagyon kezdetleges. Sok még a feltérletlen művelés alá nem vehető terület. Azért, csak kissé intenzívebb gazdalkodás mellett a termelés mennyiségének nagymérvű fokozása várható. S óriási területek vannak ez országoknak majd mindegyikében, melyeken a mi gabonánkkal egyenlő minőségű, sőt néhol még sokkal jobb gabona is terem. Így különösen Románia gazdagon meg van áldva kitűnő földekkel, miket csak a legutóbbi időben vettek művelés alá. Ily módon Románia termelő-képességének rohamos növekedése a legközelebbi években el nem maradhat. A részben mér kiépült s még mindig nagy arányokban épülő vasut-hálózat a gabonának a dunai és tengerparti kikötőkhez való szállítását megkönnyíti; s a mind sürűbben keletkező malmok, szeszgyárak, hízalok stb, az intenzívebb gazdalkodásra buzdítanak, annak feltételeit megferemtvé.

S a mi mar tényleg történik Romániában, az fog történni, rövid időn, a többi Balkán-államokban is. A gyorsabb léptekkel való fejlődésnek korszaka, ez államokban is mihamarább beköszönt.

A milyen gazdag a Balkán félsziget mezőgazdasági terményekben hasonló mervben meg van áldva álatokkal is. Neumann Spallar számításai szerint, a félsziget államában összesen 6-7 millió szarvasmarha; 4-5 millió darab sertés, 20-25 millió juh, 7-8 millió kecske s 2-3 millió lo vehető föl, megközelítő becsles alapján. Hogy ismét a saját viszonyainkkal az összehasonlítást megtehessük, az 1881-iki, illetőleg az 1871 ik évi számlálás szerint volt a magyar korona területén 53 millió szarvasmarha, 98 millió juh 44 millió sertés, 215 millió lo s 330 ezer kecske.

A Balkán félsziget állatkereskedelmének legtermészetesebb irányja: a szárazföldi ut, Magyarországon át — Budapest közvetítésével — Nyugat felé. S csakugyan e természetes mederben fejlődött a legtöbb balkán félszigeti ország álat-forgalma, s Budapestet a forgalomban nemzetközi emporium jelentőségére emelkedett. Nagyon érdekünkben áll, különösen ha a keleti tartományokban szigoru állategészségügyi rendszabályokat hoznak s azokat következetesen foganatosítják, ez esetben — mondom — nagyon érdekünkben áll, hogy e fontos kereskedelmi ágat ki ne engedjük siklani kezeink közül, s tegyünk meg minden lehető, hogy a szomszéd államok is saját érdeküket ismerjék föl a budapesti közvetítő piacnak a fölhasználásban. De erről még más helyen.

A Balkán államainak gazdasági viszonyai, a fenti vázlatos előadásból itélve, ma oly képet nyújtanak, mint Magyarország viszonyai a hatvanas években s s részben a hetvenes évek elején. Nagy jövőjű mezőgazdaság és állattenyésztés, s legkezdettlegesebb és külterjesebb rendszer szerint üzve. Kevés mezőgazdasági ipar. S minden e téren lázas igyekvés, hogy az előhaladottabb Nyugat színvonalát megközelítsék. A táviró hálózatot gyorsan fejlesztik; minden irányban vasut-vonalak épülnek; az ország-utakat jobb karba hozzák; a kikötők nagyobbitására áldozatokat hoznak s általában igyekeznek megvetni a rendszeres gazdasági fejlődés alapjait.

(Folyt. következők)

Felelős szerkesztő: Mihálfi József.

H I R D E T É S E K.

Salgó-Tarjani kőszénbánya részvénytársulat.

Salgó-Tarjani
darabos- (tömör) és koczka-szén
háztartások számára

továbbá

AKNA-SZÉN GYÁRI CZÉLOKRA

kitűnő minőségben és a legolcsóbb árak mellett szállítatik **Budapesten**, valamint **minden vasuti állomásra**. — Megrendelések **Budapesre** az igazgatóságához (V. kerület, József-tér 14. szám alatt) intézendők és pontosan foganatosítottanak.

A Salgó-Tarjani kőszénbánya részvény-társulat igazgatósága.

Budapest, V. ker., József-tér 14. szám 7-10

A véghlesi

„Vera forrás savanyu vize”

Felsőmagyarországnak legkitűnőbb és legtisztább szénsavdús savanyu vize

— úgy mint Gieshübl —

Ha bort nem festi, Réthy Sándor urnál bizományraktárunkban Szarvason valamint

Veraforrás kezelőségnél
Véghelesen

Zólyom megye, kapható.

13-18 A Véghelesi Vera forrás kezelősége.